

Το συμφέρον του τόπου

Η σύνοδος κορυφής του Ελσίνκι, στο τέλος της προσιχούς εβδομάδας, αποτελεί κρισιμότερο γεγονός, που θα επηρεάσει ουσιαστικά και μακροχρόνια τις σχέσεις της Ελλάδας με τους εταίρους της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και με την Τουρκία, η οποία επιδιώκει τον τίτλο της υποψήφιας προς ένταξη χώρας στην Ε.Ε., δίχως να δείχνει διατηρημένη να προχωρήσει σε προσαρμογές ιναρμονισμού της με τις κοινοτικές αρχές.

Το πρόβλημα είναι εξαιρετικά δύσκολο, αφορά προτίστος την κυβέρνηση του κ. Κ. Σημίτη και τον υποηγό Έξωτερικών κ. Γ. Παπανδρέου, που έχουν την ευθύνη των χειρισμών του όλου θέματος τους τελευταίους μήνες, αφορά όμως και το ελληνικό πολι-

(Συνέχεια στη σελ. 2)

Το συμφέρον του τόπου

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

τικό σύστημα στο σύνολό του, και φυσικά την αξιωματική αντιπολίτευση, που ως κόμμα εξουσίας φιλοδοξεί να αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας.

Η στρατηγική της κυβέρνησης, που δεν αμφισβητήθηκε από τα ελληνικά αστικά κόμματα, στηρίζεται στη θέση ότι η Ελλάς δεν έχει αντιρρήσεις στον ινροκαϊκό προσανατολισμό της Τουρκίας, αλλά υποστηρίζει σθιναρώς ότι η «αποψηγιότητα» αυτής της χώρας πρέπει να είναι ουσιαστική και όχι εικανική.

Ουσιαστική «αποψηγιότητα» της Τουρκίας, όμως, σημαίνει σμφατότητα της τουρκικής πολιτικής προς τα κοινοτικές ισχύοντα, σημαίνει διάσμιση της Αγκυρας για ιρηνική επίλυση των διαφορών, σιβασμό των ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων, και ισοτιρικό εκδημοκρατισμό του πολιτικού συστήματος.

Η Ελλάς δεν έχει απαιτήσει τίποτ από την Αγκυρα, αλλά υπερασπιζόμενη την κοινοτική νομιμότητα, ζητεί από τους εταίρους της να προσδιορίσουν το πλαίσιο εντός του οποίου οφείλει να κινηθεί η υποψηγια Τουρκία, όπως και κάθε άλλη χώρα φιλοδοξεί να ενταχθεί στην Ε.Ε. Ζητεί επίσης και πάλι από τους εταίρους της να δεσμευθούν για την πλήρη αποσύνδεση της εντάξεως της Κύπρου στην Ε.Ε. από την πολιτική λύση του προβλήματος.

Ο ανοχιτισμός στο πλαίσιο της Ε.Ε. ιμφανίζεται ιξαιρετικά δύσμινης. Ισως να πρόκειται για μία σνήθη διαπραγματινική σκλήρυνση, αλλά ινδιχομίνος κάποις κοινοτικές χώρες να «χρησιμοποιούν» τις από κάθε άποψη νόμιμες και ετοικοδομητικές προτάσεις της Ελλάδος για να αποκλείσουν την προσέγγιση της Τουρκίας με την Ένωση, ιπερίπτοντας την ευθύνη στη χώρα μας.

Σε οποιαδήποτε, όμως, περίπτωση οι διαπραγματινές θα είναι δύσμιστατες, και το ζητούμενο είναι ο χειρισμός του όλου θέματος να μη γίνει με βάση τις όποις ισοτιρικές αποκλιμότητες που είναι από μιαν άποψη φυσικό -αλλά αθέμιτο- να κυριαρχούν εν όψει των πιθανολογούμενων εκλογών του Μαρτίου. Το μόνο κόστος που οφείλει να λάβει υπόψη τόσο η κυβέρνηση όσο και η αξιωματική αντιπολίτευση, εν όψει της σννόδου κορυφής του Ελσίνκι, είναι το ιθνικό.

5/12/99

Για μια εικονική υποψηφιότητα

Η σύννοδος κορυφής του Ελσίνκι θα είναι κρίσιμη εμπειρία για τον πρωθυπουργό κ. Κ. Σημίτη, καθώς η απροθυμία ορισμένων ισχυρών κοινοτικών εταίρων να λάβουν σοβαρώς υπόψη κα. να ικανοποιήσουν τις θέσεις της χώρας μας ως προς το θέμα της υποψηφιότητας της Τουρκίας δημιουργούν το φάσμα οδυνηρού αδιεξόδου με αστάθμητες συνέπειες για την Ελλάδα, την Τουρκία αλλά και για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι ευθύνες του αδιεξόδου εντοπίζονται -ακαδημαϊκώς- στις ισχυρές χώρες της Ε.Ε., αλλά δεν πρέπει να παραγνωρίζεται η βασική αδυναμία του ελληνικού πολιτικού συστήματος, στο σύνολό του, να αντιληφθεί πως δεν μπορεί να εξαναγκάσει τρίτες χώρες -εν προκειμένου την Ε.Ε.- να υιοθετήσουν έναντι της Τουρκίας μία στάση συνεπή και εναρμονισμένη με τις κοινοτικές αρχές.

Αρνούμενες να αναγνωρίσουν αυτή την πραγματικότητα, διαδοχικές ελληνικές κυβερνήσεις κατέβαλαν κατά καιρούς τρομακτική προσπάθεια για να κατοχυρώσουν, στο πλαίσιο της Ε.Ε., κάποιες συντεταγμένες που θα καθόριζαν τη συμπεριφορά της Αγκυρας, με την ελπίδα ότι κατ' αυτόν τον τρόπο θα συνέτειναν στην προώθηση ορισμένων βασικών θεμάτων της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής -Κυπριακό και Αιγαίο. Η όλη προσπάθεια απεδείχθη αν όχι αντιπαραγωγική, τουλάχιστον εφήμερη ως προς τα αποτελέσματά της. Ειδικότερα:

- Ο κ. Κ. Μητσοτάκης στην αρχή της πρωθυπουργίας του εξασφάλισε από τη σύνοδο κορυφής του Δουβλίνου απόφαση, η οποία συνέδεε αρρήκτως την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας με την προσπάθεια και τη συμβολή της για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος. Η απόφαση εκείνη ατόνησε απολύτως.

- Λίγα χρόνια αργότερα, τον Μάρτιο του 1995, η Ε.Ε. αποφάσισε την έναρξη διαπραγματεύσεων με την Κύπρο, δίχως να συνδέσει την ένταξη της νήσου στην Ε.Ε. με την επίλυση του πολιτικού προβλήματος. Παρά ταύτα, σήμερα, ένα από τα μείζονα α-νταλλάγματα που επιχειρεί να εξασφαλίσει η Ελλάς στο συμβούλιο κορυφής του Ελσίνκι είναι η πλήρης αποσύνδεση της εντάξεως της Κύπρου στην Ε.Ε. από την πολιτική λύση του προβλήματος.

- Τον Δεκέμβριο του 1997, τα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής του Λουξεμβούργου υπογράμμιζαν κατά τον πλέον εσθή τρόπο ότι η ενίσχυση των δεσμών της Τουρκίας με την Ε.Ε. εξαρτάται και -από την καθέρωση ικανοποιητικών και σταθερών σχέσεων μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, από τη διευθέτηση των διαφορών, ιδίως διά της δικαστικής οδού, ειδικότερα δε από το Δικαστήριο της Χάγης, καθώς και από την υποστήριξη των διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα του ΟΗΕ για τον πολιτικό διακανονισμό του Κυπριακού». Σήμερα, ουδείς εταίρος της Ελλάδος στην Ε.Ε. δέχεται να μνημονευθούν οι ανωτέρω προϋποθέσεις για να μην αντιδράσει αρνητικώς η Αγκυρα, όπως συνέβη με την απόφαση του Λουξεμβούργου.

Κατά την τρέχουσα αντίληψη, η Κοινότητα αδυνατεί να επιβάλει, ως ώφειλε, τους όρους της σε μία υποψήφια χώρα, όπως η Τουρκία, και συνεπώς ένας ισχυρότατος πολιτικός και οικονομικός σχηματισμός όπως η Ε.Ε. προσαρμόζεται στις απαιτήσεις της Αγκυρας. Ωστόσο, θα μπορούσε να υπάρξει μια διαφορετική ανάγνωση των ευρωτουρκικών σχέσεων, όπως αυτές προωθούνται από την πλειοψηφία των κοινοτικών κρατών.

Κατά την ανάλυσή, αυτή η Ε.Ε. αντιμετωπίζει την Τουρκία με τρόπο ανάλογο εκείνου των Βυζαντινών Αυτοκρατορών -για να παραμείνει κανείς στο πλαίσιο ελληνικών αναφορών- οι οποίοι υποδέχονταν στην Κωνσταντινούπολη με θριαμβικό τρόπο βαρβάρους ηγεμόνες και ενίοτε θυσίαζαν κάποιες από τις κόρες τους, προσφέροντάς τες ως συζύγους σε εκείνα τα απεχθή άτομα, απλώς και μόνον διότι αυτό εξυπηρέτούσε πολιτικές ανάγκες και σκοπιμότητες.

Επιλήσμων της παραδόσεως αυτής, η σημερινή ελληνική πολιτική ηγεσία είναι η μόνη η οποία αντιμετωπίζει το θέμα των ευρωτουρκικών σχέσεων, όχι σε συνάρτηση του συγκεκριμένου οφέλους που μπορεί να αποκομίσει η ίδια από μια τέτοια εξέλιξη, αλλά βάσει αρχών που έχει θέσει η Κοινότητα, και προτιμά να αγνοεί στην περίπτωση της Τουρκίας.

Η ελληνική κυβέρνηση ζητεί δεσμεύσεις από την Ε.Ε., αλλά προφανώς λησμονεί ότι στο παρελθόν η Κοινότητα έχει επιδείξει μοναδική ευκολία να αγνοεί τις ίδιες τις αποφάσεις της. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν γίνονταν δεκτές οι ελληνικές θέσεις κατά τη σύνοδο του Ελσίνκι είναι αμφίβολο αν η Ε.Ε. θα είχε πε-

διαθεση να τις επιβάλει στην Αγκυρα.

Το σύνολο των κρατών της Ε.Ε. επιθυμεί μία «εικονική υποψηφιότητα» στην Τουρκία, η οποία διασφαλίζει σχέση λειτουργική και όχι δεσμευτική μεταξύ δύο πλευρών που δεν μπορεί να συγκλίνουν πριν από την πάροδο μερικών δεκαετιών. «Ουσιαστική υποψηφιότητα» της Τουρκίας προωθεί μόνον η Ελλάς, διότι κατά βάση ευχεται τη μετάλλαξη του τουρκικού πολιτικού συστήματος. Αλλά η πολιτική και κοινωνική μετεξέλιξη της Τουρκίας δεν εξαρτάται από τις επιθυμίες της Ελλάδος ούτε από την πίεση της Ε.Ε. ή των ΗΠΑ, αλλά από τις εσωτερικές διερ-νασίες, όταν και αν αυτές προκύψουν.

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι μία «εικονική υποψηφιότητα» της Τουρκίας δεν προσφέρει το άλλοθι που τόσο έχει ανάγκη η κάθε ελληνική κυβέρνηση και ιδιαίτερα ο κ. Σημίτης εν όψει των πιθανολογούμενων εκλογών του Μαρτίου. Ωστόσο, η «ουσιαστική» σχέση της Τουρκίας με την Ε.Ε. είναι μία σκαμακιά επικίνδυνη και πρακτικώς ανέφικτη, διότι δεν την επιθυμεί ούτε η Κοινότητα ούτε το στρατιωτικό κατεστημένο της Τουρκίας, που θα απολέσει σημαντικότερα προνόμια από τον εξευρωπαϊσμό του τουρκικού συστήματος.

Αν η ελληνική κυβέρνηση αποδεχόταν την «εικονική υποψηφιότητα» της Τουρκίας θα μπορούσε να εστιάσει την προσπάθειά της -με τη βοήθεια και της Βρετανίας- για την αποσύνδεση της εντάξεως της Κύπρου στην Ε.Ε. από τη λύση του πολιτικού προβλήματος. Επισημαίνεται ότι το θέμα ανέκυψε επειδή τέσσερις χώρες -η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Ολλανδία-, κινούμενες εκτός του θεσμικού κοινοτικού πλαισίου, επιχείρησαν να αλλοιώσουν την απόφαση της Ευρωπαϊκής Ενώσεως του 1995 και να αποφανθούν ότι η Κύπρος δεν μπορεί να ενταχθεί στην Ε.Ε. πριν από τη λύση του πολιτικού προβλήματος.

Επειδή η απόφαση αυτή είναι θεσμικώς άκυρη, ο κ. Σημίτης έχει κάθε δικαίωμα να απαιτήσει την επάνοδο στην κοινοτική τάξη και να αποδώσει ευθέως στην ομάδα των «τεσσάρων» τις ευθύνες του αποκλεισμού της Τουρκίας από την Ε.Ε., αν εμμένουν στις θέσεις τους. Οι υπόλοιπες «προϋποθέσεις», ακόμη και αν υιοθετηθούν -μερικώς ή στο σύνολό τους- δεν θα έχουν τις αγαθές συνέπειες στις οποίες προσβλέπει η κυβέρνηση.

Καθημερινή 5/12/99

Τι περιμένουμε από την Ευρώπη στο Ελσίνκι

Σε μια εβδομάδα θα συνέλθει στο Ελσίνκι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπου και θα ληφθούν αποφάσεις για τον ενδεχόμενο χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας.

Βασική προϋπόθεση για να γίνει δεκτή στην Ευρωπαϊκή Ένωση η Τουρκία είναι να έχει προσηλωμένως αποδεχθεί χωρίς επιφυλάξεις και παρατηρήσεις τα Διεθνή Δίκαιο, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τις αρχές και τους κανόνες που διέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτό σημαίνει ότι οφείλει η Τουρκία, πέραν των άλλων, να επιδείξει έμπρακτα τη συμβολή της στην επίλυση του Κυπριακού, που είναι κατεξοχήν ζήτημα ει-

Άρθρο
του ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΕΒΕΡΤ

σθυλίας και κατάσχεσης, και να εγκαταλείψει τις διεκδικήσεις που εγείρει εις βάρος της Ελλάδας με την απειλή χρήσης βίας. Είναι προφανές ότι οποιοδήποτε κακώς εννοούμενο εθνικό συμφέρον ενός κράτους μέλους δεν μπορεί να παραβλέπει και να έρχεται σε αντίθεση με τις βασικές αρχές που διέπουν το Διεθνές Δίκαιο, τις Αποφάσεις και τα Ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Εάν δημιουργηθεί ρήγμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αλλοιωθούν αυτοί οι βασικοί κανόνες, είναι βέβαιο ότι το ευρωπαϊκό οικοδόμημα θα διαβρωθεί και η Ευρώπη θα αρχίσει να αντιμετωπίζει σοβαρότατα προβλήματα στη μελλοντική της πορεία, που έχει τελικό στόχο, πέρα από την οικονομική και την πολιτική ενοποίηση της

Καμιά πρόσκαιρη σκοπιμότητα δεν μπορεί να έρχεται σε αντίθεση με τις βασικές αυτές αρχές, πάνω στις οποίες έχει οικοδομηθεί η ευρωπαϊκή προοπτική.

Συνεπώς, θα πρέπει να γίνει αντιληπτό, ότι σήμερα το πρόβλημα μπορεί να αναφέρεται στην Ελλάδα, αλλά εάν αλλοιωθούν οι βασικοί κανόνες που διέπουν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα, αντίστοιχα προβλήματα μπορεί να δημιουργηθούν σε κάθε κράτος-μέλος στο μέλλον.

Από την παγκόσμια ιστορία προκύπτει ότι καμιά σύμμαχια ή συνεργασία δεν μπόρεσε να διατηρηθεί, όταν δεν στηρίχθηκε σε πάγιες και αναλλοίωτες αρχές και αιχμώως αναζητήθηκε κάθε φορά το βραχυπρόθεσμο συμφέρον.

Είναι βέβαιο ότι τα περισσότερα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιλαμβάνονται ότι το εθνικό τους συμφέρον δεν συμβαδίζει με την ένταξη της Τουρκίας σ' αυτήν. Απλώς, για λόγους τακτικής και για να μην γίνουν δυσάρεστα στην Τουρκία καλιπτονται πίσω από τη δικαιολογημένη θέση της Ελλάδας.

Με αυτόν όμως τον τρόπο υποσκάπτουν τα θεμέλια πάνω στα οποία στηρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η προσπάθεια να καλυφθούν πίσω από τις ελληνικές θέσεις, όταν μάλιστα αυτό γίνεται από χώρες μεγάλης φανερώνει ανευθυνότητα και αδυναμία στη διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής πολιτικής.

Οι πρωτοβουλίες που ανέπτυξε πρόσφατα ο πρόεδρος των ΗΠΑ κ. Κλίντον για την επιτάχυνση της ενταξιακής πορείας της Κυπριακής Δημοκρατίας ανέδειξαν τις αδυναμίες της Ευρώπης να προωθήσει τους ευρωπαϊκούς στόχους στην περιοχή της Μεσογείου.

Πρώτιστο συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας το ταχύτερο δυνατόν. Αντί η Κυπριακή Δημοκρατία να προστρέχει προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα έπρεπε η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιλαμβανόμενη τη θέση κλειδί της Κύπρου να επιδιώκει την επιτάχυνση των διαδικασιών για την ένταξη της σ' αυτήν.

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου στη νοτιοανατολική πτέρυγα της Μεσογείου αποτελεί σπουδαίο στρατηγικό παράγοντα για την Ευρώπη και η ένταξη της ωφελεί την Ευρώπη πολλαπλά. Διότι έτσι αποκτά δεσπόζουσα γεωγραφική θέση στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, που αποτελεί ζωτικό χώρο για την Ευρώπη.

Αλλά και πέραν τούτου λόγω του υψηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση όχι μόνο δεν θα αποτρέπει βάρους γι' αυτήν, αλλά παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης.

Η Ελλάδα δικαιούται και υποχρεούται να αξιώσει από τους εταίρους της σαφή δέσμευση για την ενταξιακή πορεία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Να διασφαλίσει, δηλαδή, ρητή αναφορά για την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε σαφώς προσδιορισμένο χρονικό διάστημα, εξαρτημένο αποκλειστικά και μόνο από τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις και τη διαπίστωση των κοινοτικών οργάνων, ότι πληρούνται καθολικά ισχύοντες κοινοτικοί όροι.

Είναι απαράδεκτο να προβάλλεται από αρμομένους Ευρωπαίους, η θέση ότι πρώτα πρέπει να λυθεί το Κυπριακό και μετά να ενταχθεί η Κυπριακή Δημοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τις αποφάσεις και τη διεύθυνση της Ευρώπης δεν μπορεί να τις προκαθορίσει η αρνητική συμπεριφορά στο Κυπριακό της Τουρκίας, δηλαδή μιας τρίτης χώρας.

Οι Ευρωπαίοι εταίροι θα πρέπει να αντιληφθούν ότι η ελληνική κυβέρνηση δεν έχει κανένα περιθώριο να αποδεχθεί το χαρακτηρισμό της Τουρκίας ως υποψήφιας προς ένταξη χώρας, εάν προσηλωμένως δεν έχει εξασφαλιστεί συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την απρόσκοπτη ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να αναλάβει η ίδια τις ευθύνες της, να ελγήσει στην τουρκική πλευρά τη θέση της και να μην επιρρίπτει ως Πόνητος Πιλάτος το βάρος της ευθύνης μόνο στην Ελλάδα.

Η ίδια η Ευρώπη οφείλει να προσπαίζει τις αρχές πάνω στις οποίες έχει οικοδομηθεί και να μην αναζητεί κάθε φορά το κάθε κράτος-μέλος τις λύσεις που εξυπηρετούν το βραχυπρόθεσμο συμφέρον του, παραγνωρίζοντας τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου. Διότι τότε χάνει η Ευρώπη το βασικότερό της όπλο.

Καθημερινή

5/12/1999